

Erri De Luca i el mar que expulsa

És òrfena, té catorze anys i aviat donarà a llum

L'escriptor italià Erri De Luca (<http://www.catorze.cat/noticia/820/delict/opinar>) va néixer a Nàpols el 20 de maig de 1950. A finals dels seixanta va formar part del grup d'extrema esquerra Lotta Continua. El seu primer llibre, *Non ora, non qui*, el va publicar quan tenia 39 anys, i narra com va viure de petit la postguerra a Nàpols. Des d'aleshores, ha publicat narracions, poesia, assajos i obres de teatre. Va ser acusat d'incitació al sabotatge (<http://www.catorze.cat/noticia/820/delict/opinar>) després de fer unes declaracions en contra de la construcció de la línia ferroviària del TAV, a la vall de Susa. Va sortir absolt del judici. Llegim l'arrencada d'*Història d'Irene* (<https://www.bromera.com/fitxa-llibre-coleccions/items/historia-d-irene.html>) (Edicions Bromera).

Foto: Steve

Irene té els ulls rodons dels peixos, dels ocells, dels mamífers. No se li allarguen ni tan sols quan somriu.

És òrfena, té catorze anys i aviat donarà a llum. Viu en una habitació que era l'estable de l'ase i ara és seva.

El propietari se'n va anar a Austràlia. La casa la té llogada una parella holandesa tot l'any. L'estable és per a Irene.

Hi ha un llit de pedra i un matalàs de fulles seques d'arbust. Aquí hi creixen pocs arbres, baixos, per culpa del vent que els doblega.

Estan ancorats a terra, amb les arrels que es recargolen sobre les pedres. Si es desarrelen, mostren la derrota de la seva força.

De manera semblant, els homes de les illes tornen a partir cap a l'emigració. Els homes són com els arbres.

Havien tornat a casa des de feines llunyanes. I ara tornen a anar allà on van fer fortuna.

De joves van treballar a bord de vaixells mercants i van desembarcar a Austràlia de nit, abandonant el seu torn.

Van ser perseguits, van fer servir tots els recursos, des de la humilitat fins al ganivet. M'ho expliquen alguns.

Tenim la mateixa edat, la mateixa dosi de fortuna que ens permet fer un glop de vi a la terrassa d'una illa grega.

I ara tornar a l'emigració és un salt en la foscor, menys profund però en canvi més amarg.

Que t'expulsin dues vegades fa mal als ossos. El Mediterrani, a nosaltres, ens expulsa.

Als que el travessen amuntegats i drets en embarcacions precàries, en canvi, el Mediterrani els xucla.

A l'estiu, en alta mar, es creuen pasteres i velers, els destins més oposats.

La gràcia elegant, indiferent, d'una vela inflada i pocs passatgers a bord frega la barqueta dels que van estrets com sardines.

I no respon a la salutació ni a l'ajuda. La proa afilada obre les onades com si fossin rissos de mantega.

Des de la barca la veuen desfilant sense poder-se explicar per què, si s'inclina tant cap a un costat, el veler no bolca i s'enfonsa, com els passa a ells.

Algun d'ells somriu en veure la imatge de la riquesa. Algun d'ells espera trobar un lloc en un món així.

Algun d'ells renuncia a trobar un món així.

Irene va a nedar de nit, fins i tot a l'hivern. Ni tan sols les tempestes la retenen a terra. No encén mai foc. Inclús es menja el peix cru.

A les vores de l'illa hi ha ruscos silvestres. Irene allunya les abelles amb una potinga feta d'excrements de cabra i polpa de mol·luscos marins.

Si alguna li deixa el fibló a la cara, se'l refrega amb sal d'escull recollida als tolls secs.

Irene sap la resposta a coses que no fan preguntes.

Al poble de l'illa, la seva presència és superficial. Li presten la mateixa atenció que a una ombra a la paret.

L'ombra d'Irene és un pes mort. L'arrossega darrere seu, per terra i per les parets. Al mar no. Així que es capbussa, se la treu de sobre.

Des del dia que va quedar embarassada, ningú la saluda. Ja ha entrat a l'últim mes, però fins ara no se n'havien adonat.

Té una panxa més allargada que punxeguda.

En una illa, que et facin el buit és una desgràcia. No hi ha solució. O te'n vas, o et mors.

L'illa té molt poca superfície. Hi ha un dia de camí d'una punta a l'altra. Hi viuen conills salvatges i àguiles amb les plomes blanques a l'extrem de les ales.

Al mar hi viu alguna foca, maleïda pels pescadors, perquè fa un forat a les xarxes amb el musell i l'engrandeix amb les aletes. Per reparar-les, perden tot un dia.

Aquest petit tros de terra és una de les ferides obertes d'Europa.

El primer cop que hi vaig desembarcar, vaig preguntar el nom de l'illa que veia a l'est.

Em va contestar el mestre d'escola:

-És la més gran que tenim. Es diu Àsia, i arriba fins a Vladivostok.

Aquí no fan servir el nom de Turquia per designar la terra del davant. En diuen Àsia Menor, un nom que pertany a la geografia, no a la història.

Ningú no sap qui va deixar embarassada Irene. No creuen que fos cap foraster.

Som a finals de setembre, i té la panxa a punt per donar a llum. Va ser algú al gener.

Al gener, a l'illa només hi desembarquen uns quants navegants a vela que s'estan quiets al port, més atracats que les seves embarcacions.

Irene no explica amb qui va estar. Però ha decidit explicar-m'ho a mi.

Veu que nedo a mar obert, d'esquena, amb els braços que avancen a cegues.

Li agrada que vingui de fora. De Nàpols, *nea polis*, li dic, un nom que demostra molt poca fantasia, establert pels grecs, sota un volcà que descarrega al mar.

Ara ja no és *nea*, nova, però es renova amb les invasions i els terratrèmols.

El sol surt per darrere del volcà i es pon damunt dels camps que treuen vapor de sofre.

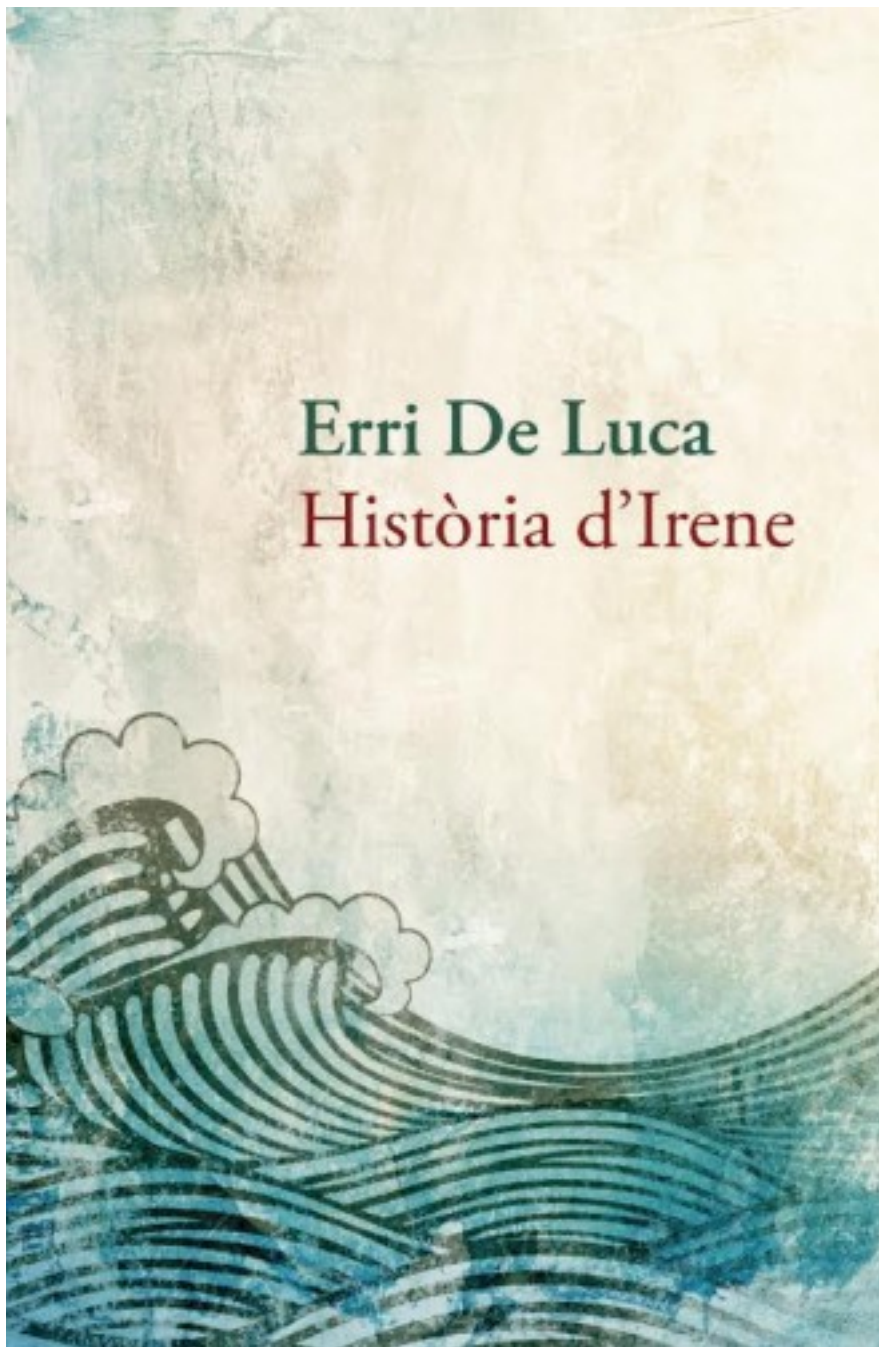
A Irene li interessen les històries.

Quan la van fundar s'assemblava a tu, li dic, estava més dins del mar que en terra ferma.

La seva primera divinitat, Partènope, era filla de les onades.

Foto: Photo Catherine Hélie © Éditions Gallimard

Fragment del llibre

Història d'Irene (<https://www.bromera.com/fitxa-llibre-coleccions/items/historia-d-irene.html>)

© Erri De Luca

© d'aquesta edició: Edicions Bromera, 2014

© traducció de: Albert Pejó

<https://www.catorze.cat/noticia/3000/erri/luca/mar/expulsa>

